

Lundaförslaget - Porrfilter på kommunens skolor

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar

att rekommendera barn- och skolnämnden samt utbildningsnämnden att förtydliga policyn om att kommunala enheter inte får användas för att spela upp, sprida eller kopiera pornografiskt material

att avslå övriga delar av Lundaförslaget.

Sammanfattning

Den 24 september 2020 inkom Lundaförslaget *Porrfilter på kommunens skolor* till Lunds kommuns webbplats. Förslaget handlar om att förskola, skola, fritids, bibliotek och andra platser i kommunens regi där barn vistas ska vara porrfria zoner. Lundabon föreslår att kommunen inför aktiv porrprevention genom porrkritisk undervisning, porrfilter/teknisk lösning och införande av en porrfri policy i kommunala miljöer där barn vistas.

Barn- och skolnämnden och utbildningsnämnden har inkommit med remissvar. Lundaförslaget har fått 153 röster.

Underlag för beslutet

- Kommunkontorets tjänsteskrivelse 2021-08-12
Lundaförslaget – Porrfilter på kommunens skolor
- Barn- och skolnämndens beslut 2021-02-16 § 33
- Barn- och skolförvaltningens tjänsteskrivelse 2021-01-26
Lundaförslag: Porrfilter på kommunens skolor
- Utbildningsnämndens beslut 2021-01-26 § 15
- Utbildningsförvaltningens tjänsteskrivelse 2021-01-14
Remiss i ärende "Lundaförslaget – porrfilter på kommunens skolor"
- Lundaförslag Porrfilter på kommunens skolor 2020-09-24

2021-08-12

Diarienummer

KS 2020/0951

Ärendet

Bakgrund

Sammanfattning av Lundaförslaget

I Lundaförslaget framförs en önskan om att förskola, skola, fritids, bibliotek och andra platser i kommunens regi där barn vistas ska vara porrfria zoner. Tillvägagångssättet som föreslås omfattar ett förebyggande arbete genom tre delar:

- Inför åldersanpassad regelbunden porrkritisk undervisning och samtal med barn i kommunens skolor.
- Installera porrfilter/teknisk lösning på kommunens digitala enheter och wi-fi-nätverk i verksamheter där kommunen är huvudman.
- Inför porrfri policy om att det inte är acceptabelt att spela upp nätpornografi varken via kommunens nätverk, kommunens digitala enheter eller privat teknisk utrustning som t.ex. privat smartphone på de verksamheter som kommunen är huvudman för där barn vistas.

Förslaget syftar bland annat till att begränsa risken att exponeras för nätpornografi samt stärka elevernas kritiska tänkande gällande nätpornografi. De porrfria zonerna ska även bidra till ett normbildande signalvärde, likt samtyckeslagen och sexköpslagen.

Tidigare utredning i Lund

Förslag om att införa webbfilter i kommunens skolor har behandlats tidigare. I tidigare tjänsteskrivelser och beslutsunderlag lyfts bland annat att ett webbfilter möjligen kan skydda de minsta barnen mot oönskad exponering, men att det inte anses effektivt mot aktivt sökande.

Lagstiftning, Barnkonventionen och statligt uppdrag

Det finns lagstiftning kring pornografi i Sverige som omfattar t.ex. att:

- man inte får sätta upp pornografiska bilder på offentliga platser som till exempel på anslagstavlor eller väggen på skolor. Den som gör kan dömas till böter eller fängelse. (Om brott mot allmän ordning, kapitel 16 paragraf 11)
- porrfilmer inte får visas på TV vid tidpunkter då barn brukar titta. (Radio och Tv-lag (2010:696), kapitel 5 paragraf 2)
- porr inte får innehålla bilder av barn. Den som gör, tittar på, sprider, säljer, ger bort eller gör det möjligt för någon att få tag på barnpornografiska bilder gör något olagligt. Som barn

2021-08-12

Diarienummer

KS 2020/0951

räknas enligt lagen den som är under 18 år. (Brottsbalken, kapitel 6 sexualbrott paragraf 10)

- man inte får sprida porr som visar sexuellt våld eller tvång där någon till exempel riskerar att skadas. (Brott mot allmän ordning, kapitel 16 paragraf 10 c)

Barnkonventionen, som blev lag i Sverige 1 januari 2020, ger varje barn rätt till skydd mot att utnyttjas i exempelvis pornografiskt material och skydd från exponering för sexuellt våld.

Sexualundervisning och porrkritisk undervisning i Lund

Skolan har i uppdrag att lyfta frågor som rör normer, jämställdhet, sexualitet och relationer inom ramen för sex- och samlevnadsundervisningen. Hur detta görs i Lund beskrivs ingående i barn- och skolförvaltningens samt utbildningsförvaltningens tjänsteskrivelser. Under de senaste åren har ett flertal utbildningar med skolpersonal i hur de kan ta upp ämnet pornografi genomförts, och fler kommer genomföras framöver.

I Skolverkets senaste förslag på ändringar i läroplanen avseende kunskapsområdet sex och samlevnad förtydligas skolans uppdrag att belysa området pornografi på det sätt och sammanhang som bedöms lämpligt, utifrån elevernas ålder, mognad och behov.

Porrfilter/teknisk lösning

Sveriges kommuner och regioner (SKR) har utrett förutsättningarna för kommuner att använda sig av webbfiler i skolverksamhet, med fokus på rådande rättsläge. Av analysen framkommer att lagstiftningen delvis är otydlig och att det saknas praxis för hur lagstiftningen ska tillämpas. SKR har skickat en hemställan till regeringen om att utreda ett förtydligade av den lagstiftning som finns inom området.

I december 2020 publicerade Statens medieråd sitt svar på frågan "Innehållsfilter – är det en bra idé?". Bland annat framkommer att filtren ibland filtrerar för mycket, ibland för lite. Därmed riskerar vårdnadshavare och personal att uppleva en falsk trygghet. Även risken att filtret döljer information som elever utifrån styrdokument ska ha tillgång till; t.ex. sex och samlevnad, HBTQ-rättigheter och preventivmedel har påtalats i flera sammanhang.

Porrfri policy

Att kommunen inför en policy om att det inte är tillåtet att för varken medarbetare, medborgare eller elever att använda kommunala digitala enheter/nätverk till att spela upp, sprida eller kopiera pornografiskt material är i grunden positivt. Utifrån ett demokrati-

2021-08-12

Diarienummer

KS 2020/0951

och integritetsperspektiv kan möjligheten att även inkludera privat utrustning som används i kommunala miljöer i samma policy dock anses begränsad.

I nuläget finns riktlinjer om att *skolans* digitala enheter, konto och nätverksaccess endast ska användas för skolarbete. I det avtal som skrivs under när en myndig elev eller elevens vårdnadshavare kvitterar ut en enhet står bl.a. att följande inte är tillåtet:

- *Kopiera eller sprida material som innehåller våld, terror, hets mot folkgrupp, rasism, pornografi, installera programvaror eller annat som kan skada IT-miljön, ej heller program som kräver licens om inte skolan uppgivit att sådan finns.*

Riktlinjerna förbjuder i dagsläget endast att sprida eller kopiera pornografiskt material, inte *uppspelningen* av pornografi.

Föredragning

Preventivt arbete i form av webbfilter tycks ha en relativt liten effekt mot *aktivt sökande*, vilket har visat sig vara den främsta ingången till pornografi på nätet för ungdomar mellan 13–18 år, enligt Statens medieråd (2019). Därför kan det vara fördelaktigt att invänta resultaten av pågående utredningar eftersom dessa kan komma med ny värdefull kunskap.

Det är möjligt att kommunen inför en policy om att det inte är acceptabelt att spela upp, sprida eller kopiera pornografiskt material via kommunens nätverk eller via kommunens digitala enheter.

Utifrån ovan förda diskussion föreslås kommunstyrelsen besluta att rekommendera barn- och skolnämnden samt utbildningsnämnden att förtydliga policyn om att kommunala enheter inte får användas för att spela upp, sprida eller kopiera pornografiskt material samt att avslå övriga delar av Lundaförslaget.

Beredning

Ärendet har varit på remiss hos utbildningsnämnden och barn- och skolnämnden. I remissvaren framgår att det befintliga värdegrundsarbetet och den ämnesintegrerade sex- och samlevnadsundervisning i stort täcker de behov som finns för området pornografi. I relation till webbfilter bedömer både utbildningsnämnden och barn- och skolnämnden att ett sådant inte ska införas på förskolornas/skolornas nätverk eller på de enskilda enheterna, med hänvisning till risken för överfiltrering, begränsad effekt samt hög kostnad.

Ärendet har därefter beretts av kommunkontoret.

2021-08-12

Diarienummer

KS 2020/0951

Barnets bästa

Förhållningssättet att kommunens digitala enheter och nätverk inte får användas till att spela upp, sprida eller kopiera pornografiskt material minskar risken för att barn exponeras för otäcka, våldsamma eller på annat sätt obehagliga bilder/filmer.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Christoffer Nilsson
Kommundirektör

Vesna Casitovski
Kanslichef

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:

--

För kännedom:
Förslagsställaren
Kommunfullmäktige